

คู่มือการคุ้มครองสิทธิของงานวิจัย
การจดลิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญา

สำนักวิจัยและบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

คำนำ

มหาวิทยาลัยเวสเทิร์นมีนโยบายให้บุคลากรได้พัฒนาผลงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ โดยมีสำนักวิจัยและบริการวิชาการทำหน้าที่กำกับดูแลเพื่อนำผลงานวิจัย นวัตกรรม และผลงานสร้างสรรค์ อันเป็นทรัพย์สินทางปัญญาของมหาวิทยาลัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มศักยภาพ ทั้งนี้เพื่อเป็นระบบและกลไกการบริหารและพัฒนางานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์เพื่อช่วยในการคุ้มครองสิทธิในงานที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์และดำเนินการตามระบบที่กำหนด

เพื่อให้บรรลุผลสำนักวิจัยและบริการวิชาการจึงได้จัดทำคู่มือการคุ้มครองสิทธิของงานวิจัย โดยแต่ละคณะวิชา รวมถึงผู้ที่สนใจ สามารถดาวน์โหลดได้จากเว็บไซต์ของสำนักวิจัยและบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น (<http://www.western.ac.th>) ในการนำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการยื่นจดลิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญา

สำนักวิจัยและบริการวิชาการ
มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

สารบัญ

	หน้า
การจดลิขสิทธิ์งานวิจัย/งานวิชาการ	1
ลิขสิทธิ์	1
ลักษณะทั่วไปของกฎหมายลิขสิทธิ์	1
ประเภทของลิขสิทธิ์	2
ผลงานที่ไม่ถือว่าเป็นลิขสิทธิ์	2
การได้มาซึ่งลิขสิทธิ์	2
เจ้าของลิขสิทธิ์	2
การคุ้มครองลิขสิทธิ์	3
อายุการคุ้มครองลิขสิทธิ์	3
ประโยชน์ของลิขสิทธิ์	3
การแจ้งข้อมูลลิขสิทธิ์	3
เอกสารและหลักฐานประกอบการแจ้งข้อมูลลิขสิทธิ์	4
ระบบเพื่อช่วยในการคุ้มครองสิทธิงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์	5
ขั้นตอนการยื่นจดทะเบียนและจดแจ้งสิทธิทรัพย์สินทางปัญญา	6
บรรณานุกรม	7

การจดลิขสิทธิ์งานวิจัย/งานวิชาการ

พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ได้ให้ความคุ้มครองแก่งานลิขสิทธิ์โดยกำหนดให้เจ้าของลิขสิทธิ์แต่เพียงผู้เดียว ในการแสวงหาประโยชน์จากการสร้างสรรค์ ทางสติปัญญาของตน เพื่อเป็นการตอบแทนความคิดสร้างสรรค์ของเจ้าของลิขสิทธิ์ และก่อให้เกิดแรงจูงใจในการสร้างสรรค์งานใหม่ๆ และเมื่อบุคคลใดใช้ความรู้ความสามารถทางสติปัญญา พยายามสร้างสรรค์ผลงานขึ้นมาแล้ว ย่อมเป็นการสมควรที่จะได้รับประโยชน์อันเกิดจากความอดทน โดยการใช้สิทธิแต่ผู้เดียวในการนำงานนั้นออกเผยแพร่ จำหน่าย หรือกระทำการใดๆอันก่อให้เกิดประโยชน์ไม่ว่าจะเป็นประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ชื่อเสียงเกียรติคุณ (ไชยยศ เหมะรัชตะ, 2549)

การให้ความคุ้มครองแก่ผู้สร้างสรรค์ เมื่อมีการทำซ้ำ หรือดัดแปลง นำออกเผยแพร่ต่อสาธารณชนโดยมิได้รับอนุญาตแก่งานอันมีลิขสิทธิ์ ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 27 ให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ของเจ้าของลิขสิทธิ์ ต้องชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้สร้างสรรค์ แต่เพื่อเป็นการคุ้มครองประโยชน์ของสาธารณะ หรือให้บุคคลอื่นซึ่งใช้สิทธิโดยสุจริตในการใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินทางปัญญา ให้ได้รับความคุ้มครองจากความผิดฐานเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ แก่งานอันมีลิขสิทธิ์ของบุคคลอื่น จึงมีหลักเกณฑ์ในการกระทำอย่างไมถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ หรือให้งานบางงานไม่ถือเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ ตามมาตรา 32 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์

ลิขสิทธิ์ จึงเป็นสิทธิแต่เพียงผู้เดียวที่จะกระทำการใดๆเกี่ยวกับงานที่ผู้สร้างสรรค์ได้ทำขึ้น โดยการแสดงออกตามประเภทงานลิขสิทธิ์ต่างๆ ลิขสิทธิ์เป็นผลงานที่เกิดจากการใช้สติปัญญา ความรู้ความสามารถ และความวิริยะอุตสาหะในการสร้างสรรค์งานให้เกิดขึ้น ซึ่งถือว่าเป็น “ทรัพย์สินทางปัญญา” ประเภทหนึ่งที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจ ดังนั้นเจ้าของผลงานทางลิขสิทธิ์จึงควรได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย ลิขสิทธิ์เป็นทรัพย์สินประเภทที่สามารถซื้อขาย หรือโอนสิทธิกันได้ ทั้งทางมรดก หรือโดยวิธีอื่นๆการโอนสิทธิ์ควรที่จะทำเป็นลายลักษณ์อักษร หรือทำเป็นสัญญาให้ชัดเจน จะโอนสิทธิทั้งหมดหรือเพียงบางส่วนก็ได้

ลักษณะทั่วไปของกฎหมายลิขสิทธิ์

ความหมายของลิขสิทธิ์ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 4 ได้กำหนดนิยามของ “ลิขสิทธิ์ หมายความว่า สิทธิแต่เพียงผู้เดียวที่จะกระทำการใดๆตามพระราชบัญญัตินี้เกี่ยวกับงานที่ผู้สร้างสรรค์ได้ทำขึ้น” และเจ้าของลิขสิทธิ์ย่อมมีสิทธิแต่ผู้เดียวดังต่อไปนี้

- (1) ทำซ้ำเพื่อดัดแปลง
- (2) เผยแพร่ต่อสาธารณชน
- (3) ให้เช่าต้นฉบับจริงหรือสำเนางานโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โสตทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ และสิ่งบันทึกเสียง
- (4) ให้ประโยชน์อันเกิดจากลิขสิทธิ์แก่ผู้อื่น
- (5) อนุญาตให้ผู้อื่นใช้สิทธิตาม (1) (2) ละ (3) โดยกำหนดเงื่อนไขอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ได้ แต่เงื่อนไขดังกล่าวจะกำหนดในลักษณะที่เป็นการจำกัดการแข่งขัน โดยไม่เป็นธรรมก็ได้

การพิจารณาว่าเงื่อนไขตามวรรคหนึ่ง (5) จะเป็นการจำกัดการแข่งขันโดยไม่เป็นธรรมหรือไม่ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

ดังนั้น การที่กฎหมายบัญญัติว่าเจ้าของลิขสิทธิ์แต่ผู้เดียวในการกระทำการต่องานของตนที่จะทำซ้ำหรือดัดแปลง เผยแพร่ต่อสาธารณชน ให้เช่าต้นฉบับหรือสำเนางานโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ภาพยนตร์ สิ่ง

บันทึกเรื่อง ให้ประโยชน์อันเกิดจากงานลิขสิทธิ์แก่ผู้อื่นและอนุญาตให้ผู้อื่นใช้สิทธิของตนได้นั้น ผู้อื่นจึงไม่สามารถที่จะมีสิทธิกระทำการเหล่านั้นถ้าไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ หากฝ่าฝืนกระทำการก็จะเป็นการล่วงละเมิดลิขสิทธิ์เจ้าของลิขสิทธิ์ (ธัชชัย ศุภผลศิริ, 2549)

ประเภทของลิขสิทธิ์

ลิขสิทธิ์จะมีได้ในงาน 9 ประเภท (พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ 2537 มาตรา 6)

1. งานวรรณกรรม ได้แก่ หนังสือ จุลสาร สิ่งพิมพ์ ภาพยนตร์ ภาครูป ประแกรมคอมพิวเตอร์
2. งานนาฏกรรม ได้แก่ งานเกี่ยวกับการรำ การเต้น การทำท่า หรือการแสดงที่ประกอบขึ้นเป็นเรื่องราว การแสดงโดยวิธีใบ้
3. งานศิลปกรรม ได้แก่ งานจิตรกรรม งานประติมากรรม งานภาพพิมพ์ งานสถาปัตยกรรม งานภาพถ่าย ภาพประกอบ แผนที่โครงสร้าง งานศิลปประยุกต์ และรวมทั้งภาพถ่ายแผนผังของงานดังกล่าว
4. งานดนตรีกรรม หมายถึง งานที่เกี่ยวกับเพลง ทำนองและเนื้อร้อง หรือทำนองอย่างเดียว และรวมถึงโน้ตเพลงที่ได้แยกและเรียบเรียงเสียงประสานแล้ว
5. งานสื่อบันทึกเสียง เช่น วิทยุเทป แผ่นเลเซอร์ดิสก์
6. งานภาพยนตร์
7. งานสิ่งบันทึกเสียง เช่น เทปเพลง แผ่นคอมแพ็คดิสก์
8. งานแพร่เสียงและภาพ เช่น งานที่นำออกเผยแพร่ทางวิทยุกระจายเสียงหรือโทรทัศน์
9. งานอื่นใดอันเป็นงานในแผนวรรณคดี แผนกวิทยาศาสตร์ หรือแผนกศิลปะ

ผลงานที่ไม่ถือว่ามีลิขสิทธิ์ (มาตรา 7 พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537)

1. ข่าวประจำวัน และข้อเท็จจริงต่างๆที่มีลักษณะเป็นเพียงข่าวสาร อันมิใช่งานในแผนกวรรณคดี แผนกวิทยาศาสตร์ หรือแผนกศิลปะ
2. รัฐธรรมนูญ และกฎหมาย
3. ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง คำชี้แจง และหนังสือโต้ตอบของกระทรวง ทบวง กรม หน่วยงานของรัฐ หรือของท้องถิ่น
4. คำพิพากษา คำสั่ง คำวินิจฉัย และรายงานของทางราชการ
5. คำแปลและการรวบรวมตามข้อ 3.1-3.4 ซึ่งทางราชการจัดทำขึ้น

การได้มาซึ่งลิขสิทธิ์ สิทธิในลิขสิทธิ์จะเกิดขึ้นโดยทันที นับตั้งแต่ผู้สร้างสรรค์ได้สร้างสรรค์ผลงานโดยไม่ต้องจดทะเบียน ดังนั้น เจ้าของลิขสิทธิ์จึงควรที่จะปกป้องคุ้มครองสิทธิของตนเอง โดยการเก็บรวบรวมหลักฐานต่างๆที่ได้ทำการสร้างสรรค์ผลงานนั้นขึ้น เพื่อประโยชน์ในการพิสูจน์ หรือความเป็นเจ้าของในโอกาสต่อไป(มาตรา 8 พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537)

เจ้าของลิขสิทธิ์ เจ้าของลิขสิทธิ์นอกจากจะเป็นผู้สร้างสรรค์งานแล้ว บุคคลอื่นอาจมีสิทธิในงานที่สร้างสรรค์นั้นก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงต่างๆในการได้มาซึ่งลิขสิทธิ์ เช่นการสร้างสร้งงานร่วมกัน การว่าจ้างให้สร้งสร้งงาน การโอนสิทธิในลิขสิทธิ์เป็นต้น ดังนั้นผู้มีลิขสิทธิ์จะเป็นบุคคล หรือกลุ่มบุคคลดังต่อไปนี้

1. ผู้สร้างสรรค์งานชิ้นใหม่ ทั้งที่สร้งสร้งงานด้วยตนเองเพียงผู้เดียว หรือผู้สร้งสร้งงานร่วมกัน
2. ผู้สร้งสร้งในฐานะพนักงาน หรือลูกจ้าง
3. ผู้ว่าจ้าง

4. ผู้รวบรวมหรือประกอบกันเข้า
5. กระทรวง ทบวง กรม หรือหน่วยงานอื่นใดของรับหรือท้องถิ่น
6. ผู้รับโอนลิขสิทธิ์
7. ผู้สร้างสรรค์ซึ่งเป็นคนชาติภาคีอนุสัญญาระหว่างประเทศ เช่น อนุสัญญากรุงเบอร์ลิน และประเทศในภาคีสมาชิกองค์การการค้าโลก
8. ผู้พิมพ์โฆษณางานที่ใช้นามแฝง หรือนามปากกาที่ไม่ปรากฏชื่อผู้สร้างสรรค์

การคุ้มครองลิขสิทธิ์ เจ้าของลิขสิทธิ์มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวที่จะกระทำการใดๆ ต่องานอันมีลิขสิทธิ์ของตน ตามมาตรา 15 พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ดังนี้

1. ทำซ้ำ หรือดัดแปลง
2. การเผยแพร่ต่อสาธารณชน
3. ให้เช่าต้นฉบับ หรือสำเนา งาน โปรแกรมคอมพิวเตอร์ โสตทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ และสิ่งบันทึกเสียง

4. ให้ประโยชน์อันเกิดจากลิขสิทธิ์แก่ผู้อื่น
5. อนุญาตให้ผู้อื่นใช้สิทธิในการเช่าซื้อ ดัดแปลง เผยแพร่ต่อสาธารณชน และให้เช่าต้นฉบับ
6. อายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์

อายุการคุ้มครองลิขสิทธิ์ โดยทั่วไปการคุ้มครองลิขสิทธิ์จะมีผลเกิดขึ้นโดยทันทีที่มีการสร้างสรรค์ผลงาน โดยความคุ้มครองนี้จะมีผลตลอดอายุของผู้สร้างสรรค์ และจะคุ้มครองต่อไปอีก 50 ปีนับตั้งแต่ผู้สร้างสรรค์เสียชีวิต หากแต่มีงานบางประเภทจะมีการคุ้มครองที่แตกต่างกันไป โดยสรุปดังนี้

1. ในงานทั่วไป ลิขสิทธิ์จะมีอยู่ตลอดอายุของผู้สร้างสรรค์และจะมีต่อไปอีก 50 ปี นับตั้งแต่ผู้สร้างสรรค์ถึงแก่ความตาย กรณีเป็นผู้สร้างสรรค์ร่วมก็ให้นับจากผู้สร้างสรรค์คนสุดท้ายถึงแก่ความตาย กรณีเป็นนิติบุคคลลิขสิทธิ์จะมีอายุ 50 ปี นับตั้งแต่ที่ได้สร้างสรรค์งานนั้นขึ้น กรณีผู้สร้างสรรค์ใช้นามแฝงหรือไม่ปรากฏชื่อผู้สร้างสรรค์ ลิขสิทธิ์มีอายุ 50 ปี นับตั้งแต่ได้สร้างสรรค์งานนั้นขึ้น

2. งานภาพถ่าย โสตทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ หรืองานแพร่เสียงแพร่ภาพ ลิขสิทธิ์มีอายุ 50 ปีนับแต่ได้สร้างสรรค์งานขึ้น

3. งานที่สร้างสรรค์โดยการว่าจ้าง หรือตามคำสั่งให้มีอายุ 50 ปี นับแต่ได้สร้างสรรค์งานขึ้น

4. งานศิลปประยุกต์ ลิขสิทธิ์จะมีอายุ 25 ปี นับแต่ได้สร้างสรรค์งานขึ้น กรณีที่ได้มีการโฆษณาในงานเหล่านั้นในระหว่างระยะเวลาดังกล่าว ให้ลิขสิทธิ์มีอายุต่อไปอีก 50 ปี นับตั้งแต่โฆษณาครั้งแรก ยกเว้นในกรณีงานศิลปประยุกต์ให้ลิขสิทธิ์มีอายุต่อไปอีก 25 ปี นับแต่โฆษณาครั้งแรก

ประโยชน์ของลิขสิทธิ์

1. เจ้าของลิขสิทธิ์จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์ และมีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวที่จะกระทำการใดๆ เกี่ยวกับงานที่ได้สร้างสรรค์ขึ้น ดังนั้นเจ้าของลิขสิทธิ์จะมีสิทธิทำซ้ำ หรือดัดแปลง จำหน่ายให้เช่า คัดลอก เลียนแบบ ทำสำเนา การทำให้ปรากฏต่อสาธารณชน หรืออนุญาตให้ผู้อื่นใช้สิทธิของตนทั้งหมด หรือแต่บางส่วนก็ได้ โดยเจ้าของลิขสิทธิ์ย่อมได้รับค่าตอบแทนที่เป็นธรรม

2. การคุ้มครองสิทธิในผลงานลิขสิทธิ์มีผลให้เกิดแรงจูงใจแก่ผู้สร้างสรรค์ผลงานที่เป็นประโยชน์ มีคุณค่าทางวรรณกรรมและศิลปกรรมออกสู่ตลาดให้มากขึ้น ส่งผลให้ผู้บริโภคได้รับความรู้ ความบันเทิงและได้ผลงานที่มีคุณภาพ

การแจ้งข้อมูลลิขสิทธิ์ ลิขสิทธิ์เป็นสิทธิที่เกิดขึ้นทันทีที่มีการสร้างสรรค์ผลงานโดยไม่ต้องจดทะเบียน อย่างไรก็ตามกรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์ ได้รับทำให้มีการแจ้งข้อมูลลิขสิทธิ์ เพื่อใช้เป็น

ฐานข้อมูลและรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับลิขสิทธิ์ ซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการพิทักษ์และคุ้มครองสิทธิเจ้าของลิขสิทธิ์ นอกจากนี้แล้วยังเป็นแหล่งข้อมูลสำหรับผู้ต้องการขออนุญาตใช้ลิขสิทธิ์ สามารถตรวจสอบเพื่อประโยชน์ในการติดต่อธุรกิจกับเจ้าของลิขสิทธิ์ด้วยการแจ้งข้อมูลลิขสิทธิ์ไม่ได้หมายความว่าทำให้ผู้แจ้งได้รับสิทธิในผลงานนั้น หรือเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ ดังนั้นการแจ้งข้อมูลลิขสิทธิ์จะไม่ก่อให้เกิดลิขสิทธิ์ใดๆเพิ่มขึ้นจากสิทธิ์ที่มีอยู่เดิมของเจ้าของลิขสิทธิ์ที่แท้จริง

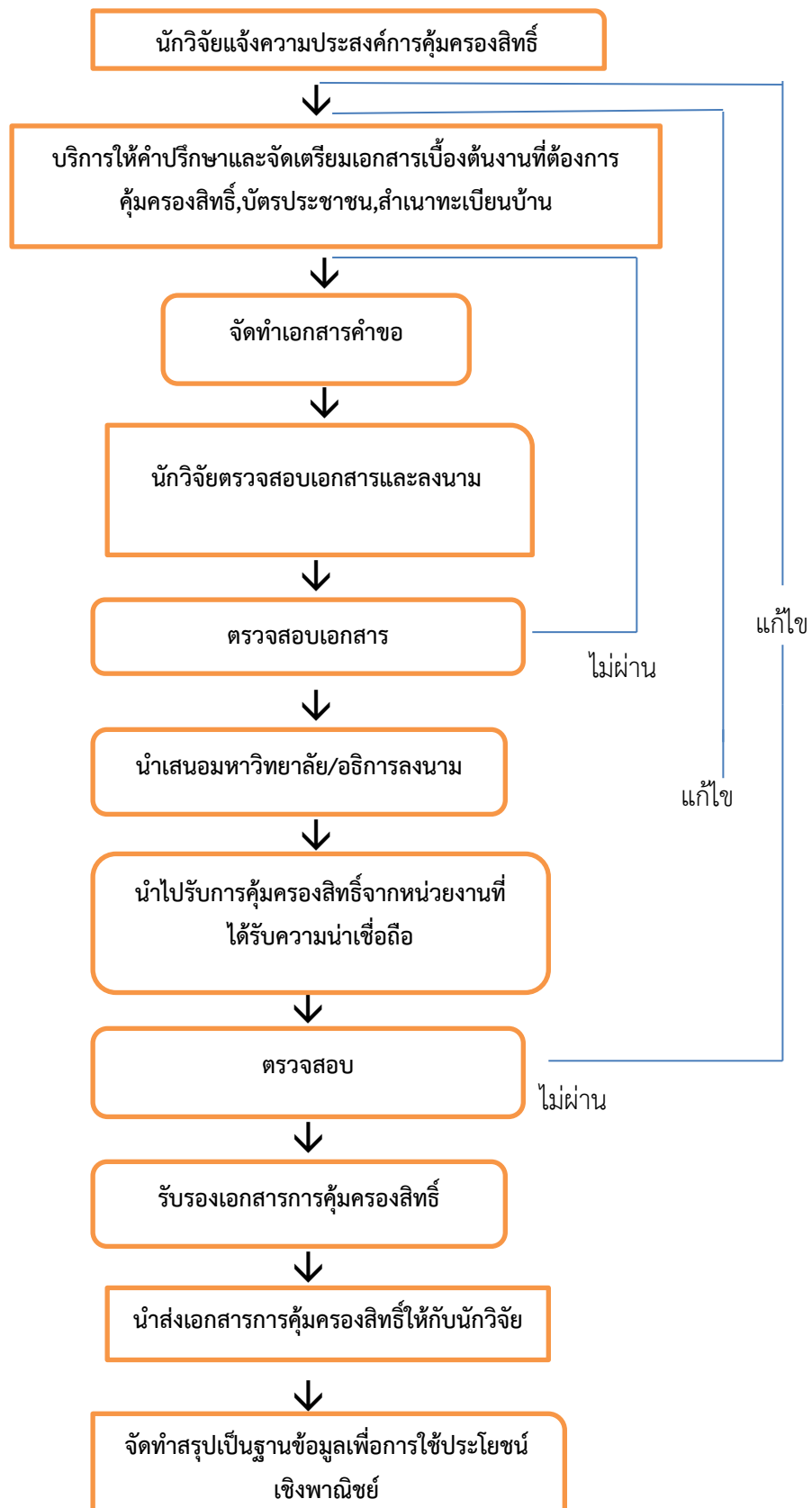
เอกสารและหลักฐานประกอบการแจ้งข้อมูลลิขสิทธิ์

1. คำขอแจ้งข้อมูลลิขสิทธิ์ จำนวน 2 ชุด (แบบ ลข.01 ดาว์นโหลดได้ที่เว็บไซต์กรมทรัพย์สินทางปัญญา <http://www.ipthailand.org>) ซึ่งผู้แจ้งจะต้องกรอกรายละเอียดต่างๆให้ครบถ้วน เช่น ประเภทของงาน ชื่อผู้แจ้ง ชื่อผู้สร้างสรรค์ สถานที่ติดต่อ ลักษณะของงาน วิธีการสร้างสรรค์ เป็นต้น
2. หลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน หนังสือรับรองนิติบุคคล หนังสือมอบอำนาจ (ถ้ามี)
3. ผลงานลิขสิทธิ์ที่สมบูรณ์ จำนวน 2 ชุด โดยเข้าเล่มให้เรียบร้อย
4. CD ข้อมูลหลักฐาน ผลงานลิขสิทธิ์ที่สมบูรณ์ ในแบบ Pdf
5. สถานที่ติดต่อเกี่ยวกับลิขสิทธิ์ การแจ้งข้อมูลลิขสิทธิ์ สามารถดำเนินการได้ ดังนี้
6. ส่วนจัดการงานลิขสิทธิ์ สำนักลิขสิทธิ์ กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์
7. สำนักงานพาณิชย์จังหวัดทุกจังหวัด
8. การตรวจสอบข้อมูลลิขสิทธิ์ ตรวจสอบได้ที่ส่วนจัดการงานลิขสิทธิ์ สำนักลิขสิทธิ์ กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์ หรือผ่านเว็บไซต์ได้ที่ <http://www.ipthailand.org>

หมายเหตุ

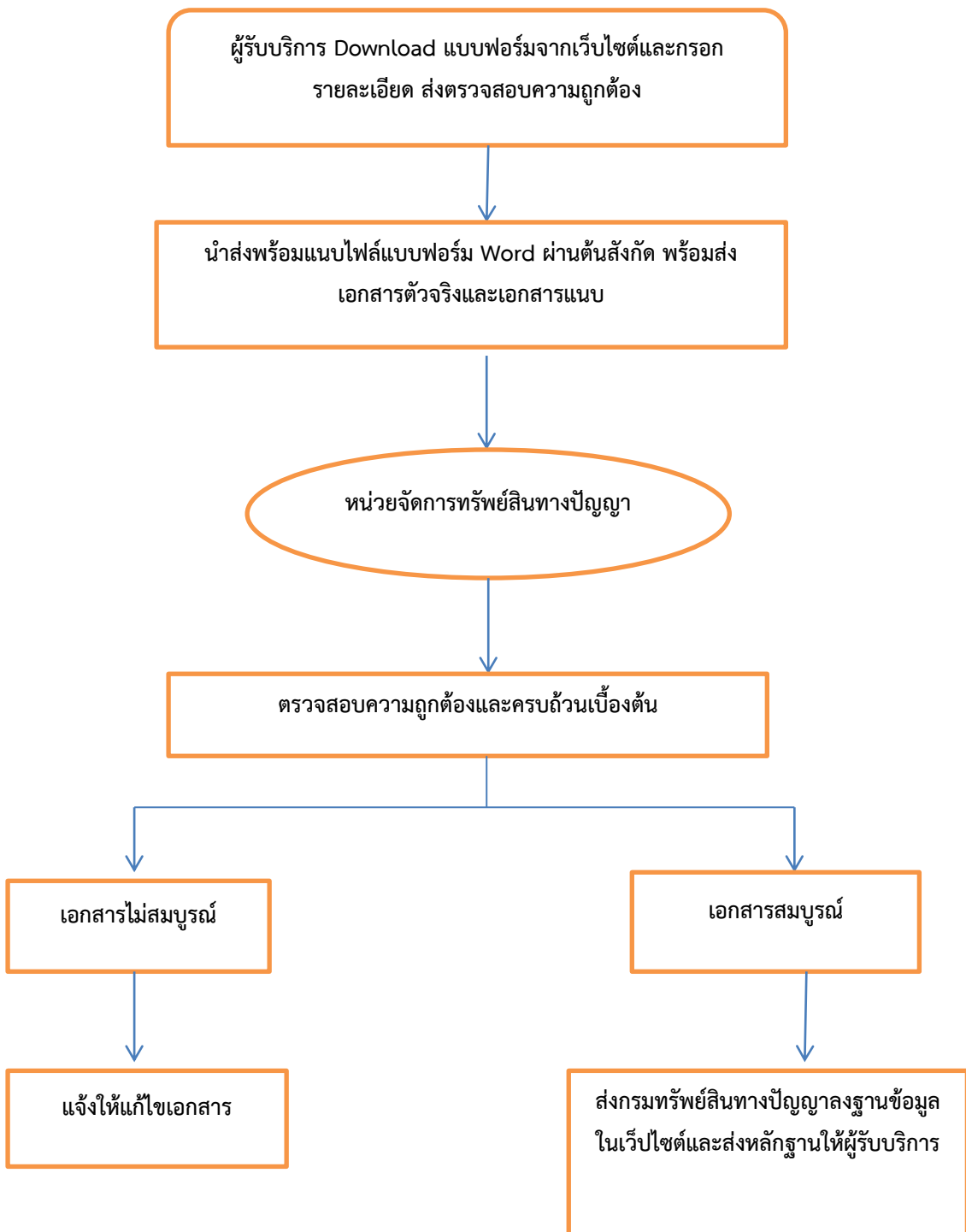
1. ไม่เสียค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายใดๆ
2. ระยะเวลาการออกหนังสือรับรองการแจ้งข้อมูลลิขสิทธิ์ของสำนักลิขสิทธิ์ กรมทรัพย์สินทางปัญญา ใช้เวลาประมาณ 1-6 เดือน (ขึ้นอยู่กับปริมาณงานของสำนักลิขสิทธิ์ กรมทรัพย์สินทางปัญญา)

ระบบเพื่อช่วยในการคุ้มครองสิทธิงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์

ข้อมูล: กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์ <http://www.ipthailand.go.th>

ขั้นตอนการยื่นจดทะเบียนและจดแจ้งสิทธิทรัพย์สินทางปัญญา

ข้อมูล: กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์ <http://www.ipthailand.go.th>

บรรณานุกรม

กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์. การจดลิขสิทธิ์. ค้นเมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2559., จาก
<http://www.ipthailand.go.th>.

ไชยยศ เหมะรัชตะ. คำอธิบายกฎหมายลิขสิทธิ์. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร:สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2549.

ธัชชัย ศุภผลศิริ. กฎหมายลิขสิทธิ์. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร:สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2549.

พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537